

Έγκαιρη προώθηση της Λογοθεραπείας

Οι διαταραχές στην απόκτηση του λόγου παύουν να υπάρχουν με την ωρίμανση του παιδιού; Δυστυχώς όχι!

Καινούριες έρευνες (Prof. Dr. J. Weissborn 2003, PD Dr. Zvi Penner 2003, dt. Sprachentwicklungsstudie an der Kinderklinik Lindenhof) επιβεβαιώνουν, ότι οι διαταραχές κατά την εξέλιξη του λόγου δεν εξαφανίζονται, αυτό σημαίνει, ότι δεν εκφύονται. Εξελίσσονται σε μόνιμες ελλείψεις με σοβαρά μακροχρόνια επακόουθα, όπως σχολικά προβλήματα (ελλείψεις στην ανάγνωση, γραφή και στα μαθηματικά), προβλήματα κατανόησης στις γραπτές ασκήσεις, ιδιαιτερότητες στην συμπεριφορά, έντονες συγκινήσεις και ευαισθησίες.

Κατά τον κύριο Penner (2003) οι δυνατότητες επιτυχίας μιας θεραπείας είναι σημαντικά μεγαλύτερη, εάν το παιδί προωθείτε προγραμματισμένα, αυτό σημαίνει, πριν υπάρξουν ενδείξεις αρνητικών κοινωνικό-αισθηματικών επακόουθων και πριν το παιδί δημιουργήσει αποκλίνουσες στρατηγικές αντικατάστασης. Ο κύριος Penner υποστηρίζει μάλιστα, ότι ένα παιδί πρέπει να ξεκινάει τη θεραπεία πριν το 18. μήνα της ηλικίας του.

Ύστερα από μία μεγάλη θεραπευτική μελέτη του Ward (1999) διαπιστώθηκε, ότι μόνο ένα 15% των παιδιών που στην ηλικία των 10 - 12 μηνών είχαν θεωρηθεί, ότι έχουν κάποιες ιδιαιτερότητες στην γλώσσα, μπόρεσαν να καλύψουν αυτές τις ελλείψεις, όταν έγιναν τριών ετών, σε αντίθεση με τους υποστηρικτές της υπόθεσης που μίλαγαν για ένα 50% τέτοιων παιδιών.

Η έγκαιρη παρέμβαση χρησιμοποιεί τις γλωσσικές γνώσεις του παιδιού που εξελίσσεται "κανονικά". Η παρέμβαση μιμείται στην γλώσσα τον δρόμο απόκτησης λόγου των παιδιών που δεν έχουν κάποιες ιδιαιτερότητες. Το επίπεδο εξέλιξης των παιδιών διαπιστώνεται ακριβώς με την βοήθεια κατάλληλων υλικών διάγνωσης, για να μπορούν να προσφερθούν στο παιδί προγραμματισμένα γλωσσικά ερεθίσματα που να είναι συντονισμένα στις ανάγκες του. Στο παιδί δίνεται έτσι η δυνατότητα να καλύψει μόνο του τα κενά που υπάρχουν στις γλωσσικές του γνώσεις και να μην επαναλαμβάνει απλά μόνο τις λέξεις ή να τις μαθαίνει απέξω.

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΓΚΑΙΡΗ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Μεταξύ την **έκτη εβδομάδα και τον τέταρτο μήνα** εκφράζει το βρέφος πολλαπλούς ήχους και κραυγές. Αυτές τις εκφράζει το βρέφος συνήθως, όταν φαίνεται, ότι αισθάνεται καλά. Συχνά ακούγονται φθόγγοι με τον ίδιο ήχο. Στην πρώτη αυτή φάση η δημιουργία συμφώνων είναι ακόμα αρκετά περιορισμένη. Μπορεί κανείς να παρατηρήσει έναν μεγάλο αριθμό φθόγγων, ακόμη και τέτοιους που δεν τους συναντάς στην μητρική γλώσσα. Θα μπορούσε να πει κανείς, ότι το παιδί δοκιμάζει τις δεξιότητες του στην άρθρωση.

Από τον **έκτο ή έβδομο μήνα** αυξάνει πολύ η καταγραφή φθόγγων του βρέφους. Ακολουθεί μία αυξημένη προσέγγιση σε σύμφωνα και φωνήεντα της μητρικής γλώσσας που θα αποκτήσουν τα παιδιά. Τα σύμφωνα που σχηματίζονται στην πίσω στοματική κοιλότητα ακούγονται πριν τα σύμφωνα που σχηματίζονται μπροστά. Στο τέλος αυτής της πρώτης φάσης φθόγγων ακούγονται και οι πρώτες λεξούλες, όπως ("νταντά", "μπαμπά"), οι οποίες όμως δεν υπάρχουν στην γλώσσα των ενηλίκων.

Με τον **ενδέκατο ή δωδέκατο μήνα** αποκτά το παιδί την δυνατότητα τονισμού. Διακρίνει κανείς στην γλωσσική μελωδία των παιδιών ομοιότητες με την γλώσσα των ενηλίκων. Στον **δωδέκατο μέχρι δέκατο πέμπτο μήνα** λείει το παιδί τις πρώτες του λέξεις.

Μέχρι το **τέλος του δεύτερου έτους** χρησιμοποιεί το παιδί συνήθως μέχρι και 50 λέξεις, τις οποίες μπορεί να εκφράσει. Αυτές οι πρώτες πενήντα λέξεις αφορούν συνήθως κάποιες αντιδράσεις σε ερεθίσματα. Παράλληλα με την απόκτηση του λόγου και της ομιλίας μαθαίνει το παιδί από τον δέκατο όγδοο μήνα και τους κανόνες του φθογγικού συστήματος της μητρικής του γλώσσας (φωνολογικό σύστημα). Αυτό σημαίνει, ότι το παιδί αρχίζει πλέον να ρυθμίζει την προφορά του και να την κάνει πιο συστηματική, για να εξελίξει το σύστημα των φθόγγων στην γλώσσα

Αποκλίσεις από την κανονική απόκτηση του λόγου και της ομιλίας μπορούν σύμφωνα με τους καθηγητές Dr. H. Grimm, Dr. A. Penner και Prof. Dr. Weissenborn να διακριθούν ήδη κατά το δεύτερο έτος της ηλικίας του παιδιού.

Ήδη κατά την 25. μέχρι 26. εβδομάδας εγκυμοσύνης δείχνουν τα παιδιά μία ευαισθησία για προσωδιακές διαφορές. Οι ρυθμικές διαφορές μπορούσαν στην γερμανική μελέτη της εξέλιξης του λόγου και της ομιλίας να μετρηθούν ήδη από τον τρίτο μέχρι τέταρτο μήνα. Από τον έκτο μήνα προτιμούν τα βρέφη στο ρυθμό της ομιλίας τους το πρότυπο της μητρικής γλώσσας. Αυτό το επιβεβαιώνουν και γερμανόφωνες, αγγλόφωνες αλλά και γαλλόφωνες μελέτες.

Σημαντικοί κανόνες της βασικής γλώσσας, όπως συντακτικοί κανόνες, προσωδιακοί παράμετροι (ρυθμικές ιδιότητες), καθώς και βασικές αρχές της απόκτησης λεξιλογίου κατακτώνται ήδη στο χρονικό διάστημα μεταξύ 12. έως και 18. μήνα του νηπίου. Οι μαθητές που έχουν πρόβλημα στο λόγο και στην ομιλία υπεκφεύγουν πολύ γρήγορα σε στρατηγικές αντικατάστασης, όταν βρίσκονται κάτω από μεγάλη επικοινωνιακή πίεση, που από την μία πλευρά οδηγούν σε μία νεύρο - ανατομική εξέλιξη και από την άλλη σε αποκλίνουσες παραστάσεις των γλωσσικών γνώσεων.

Η πρόωρη θεραπευτική αντιμετώπιση επεμβαίνει σαν παρέμβαση **πριν** την δημιουργία μιας αλυσίδας ανεπανόρθωτων αποκλίσεων. Εάν ληφθεί κάποιο μέτρο γλωσσικής αγωγής και θεραπείας μόλις μετά το τρίτο ή τέταρτο έτος της ηλικίας ενός παιδιού, τότε το βασικό δεν είναι να καλυφθούν τα γνωστικά κενά, αλλά το πρωτεύον είναι να εξαλειφθούν οι αποκλίνουσες στρατηγικές επεξεργασίας του λόγου και της ομιλίας, οι στρατηγικές μάθησης όπως και οι παραστάσεις κανόνων.

Η πρόληπτική και πρόωρη αποκατάσταση του λόγου και της ομιλίας μειώνει τον χρόνο θεραπείας αποτελεσματικά και αυξάνει αξιόλογα της δυνατότητες επιτυχίας.

ΠΡΟΩΡΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

Μία έγκαιρη προώθηση της απόκτησης του λόγου προϋποθέτει την πρόωρη αναγνώριση, ότι η απόκτηση της ομιλίας στο παιδί δεν ακολουθεί την κανονική εξέλιξη.

Η καθηγήτρια κυρία Prof. Dr. Hannelore Grimm (2003) χαρακτηρίζει το μέγεθος των 50 λέξεων σαν ένα κριτικό δείγμα για την εξέλιξη της γραμματικής που θα ακολουθήσει. Προτείνει λοιπόν τις ακόλουθες διαγνωστικές τακτικές για την πρόωρη κατανόηση πιθανών ιδιομορφιών κατά την απόκτηση του λόγου στα παιδιά.

12. μήνας	ELFRA 1,	Ερωτηματολόγιο για γονείς που έχουν παιδιά ενός έτους.
24. μήνας	ELFRA 2,	Ερωτηματολόγιο για γονείς που έχουν παιδιά δύο ετών.
2. - 3. έτος	SETK 2,	Τεστ αξιολόγησης της εξέλιξης του λόγου για δίχρονα παιδιά (Grimm, H. 2000, Hogrefe)
3. - 4. έτος	SETK 3 - 5	Τεστ αξιολόγησης της εξέλιξης του λόγου για τρίχρονα μέχρι και πεντάχρονα παιδιά. (Grimm, H. 2001, Hogrefe)

Μέσω αυτών των ερωτηματολογίων και του εξεταστικού υλικού δίνεται η δυνατότητα να κατανοήσει κανείς έγκαιρα αποκλίσεις από την κανονική εξέλιξη. Βασικά πρέπει να διαχωριστεί μεταξύ δύο κατευθύνσεων στην διαγνωστική: κατά πρώτο η κατανόηση του βαθμού της καθυστέρησης και κατά δεύτερο η αναζήτηση του ατομικού επιπέδου εξέλιξης, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποκατάσταση.

Ένα πρόωρο ξεκίνημα στην αποκατάσταση του λόγου σημαίνει φυσικά για εσάς μία αλλαγή στις μεθόδους σας. Οι προτεινόμενες θεραπείες πρέπει τώρα να προετοιμαστούν ειδικά για τα μικρά παιδιά. Μέσω μιας διαγνωστικής που βασίζεται σε μικρά βήματα μάθησης, μπορεί να κατανοηθεί σε ποιο επίπεδο εξέλιξης βρίσκεται ένα παιδί. Ο Kauschke (2003) προτείνει παράλληλα με τον μοντελισμό σαν μία αποτελεσματική μέθοδο στην αποκατάσταση του λόγου και της ομιλίας "την δημιουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων". Οι γλωσσικές προσφορές προετοιμάζονται κατ' αυτόν τον τρόπο, ώστε το μικρό παιδί να μπορεί να εξειδικευτεί πάνω σ' αυτό και να μπορεί να δεχτεί καλύτερα αυτή την προσφορά. Αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τον (Penner 2003) φυσικά, περιεκτικά, μεταβλητά, εύκαμπτα, πλούσια σε αντιθέσεις, αλλά συγχρόνως και λειτουργικά. Με αυτό τον τρόπο μπορούν να αποκατασταθούν πρόωρες αδυναμίες και η λογοθεραπεία μπορεί να έχει μεγάλη επιτυχία.

Αυτές οι πληροφορίες συγκεντρώθηκαν από τις εισηγήσεις των επιστημόνων: H. Grimm, Ch. Krauscke, J. Weissenborn, Z. Penner στο επιστημονικό συμπόσιο του dbs με θέμα "έγκαιρη προώθηση" στην Φούλντα τον Ιανουάριο του 2003.

Frühförderung: Silke Dieter, Dr. Iris Eicher, 2003